

**Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення назв людини
за родом занять з точки зору ідеографічної класифікації**

Стаття присвячена ідеографічному дослідженню фразеологічних одиниць із компонентами на позначення людини за родом занять. У статті проаналізовано семантичні особливості українських, англійських та німецьких фразеологізмів із зазначеними лексемами, розкласифіковано корпуси фразем на основі їх цілісного значення, здійснено міжмовний порівняльний аналіз. Крім того, з'ясовано деякі конотативні ознаки фразеологізмів, приналежних до різних тематичних груп, такі як оцінка та емотивність.

Ключові слова: фразеологія, фразеологічна одиниця, назви людини за родом занять, ідеографічна класифікація, семантична група.

Статья посвящена идеографическому исследованию фразеологических единиц с компонентами, обозначающими человека по роду занятий. В статье проанализированы семантические особенности украинских, английских и немецких фразеологизмов с указанными лексемами, расклассифицированы корпуса фразем на основе их целостного значения, проведен межъязыковой анализ. Кроме того, установлены некоторые коннотативные признаки фразеологизмов, принадлежащих к разным тематическим группам, такие как оценка и эмотивность.

Ключевые слова: фразеология, фразеологическая единица, названия человека по роду занятий, идеографическая классификация, семантическая группа.

The article deals with ideographic study of phraseological units with components naming people with respect to their occupation. The author analyses semantic features of Ukrainian, English and German set phrases with these lexemes, classifies them according to their meaning, and carries out cross-linguistic analysis. Besides, she establishes some connotative features of phrases belonging to various thematic groups, such as evaluation and emotivity.

Key words: phraseology, phraseological unit, names of people with respect to their occupation, ideographic study, semantic group.

Одним із аспектів дослідження фразеології, який викликає дедалі більший інтерес фахівців, є ідеографічний. Ю. Ф. Прадід зазначає, що такий підхід ставить за мету «створення саме цілісної картини, в якій із окремих «камінчиків» складається мозаїка національної фразеологічної системи» [7, 35].

Ідеографічна класифікація фразеологічних одиниць – класифікація за тематичним принципом. Така класифікація має підпорядковуватися екстралінгвістичному членуванню світу і будуватися на поняттєво-логічних принципах [4, 290].

Ідеографічна система формується смисловими зв'язками, серед яких учені (В. М. Мокієнко, М. Ф. Алефіренко, Ю. Ф. Прадід, М. Т. Демський, А. О. Івченко, А. М. Емірова) виділяють різні мікро- та макроструктури. Серед фахівців немає єдиної думки у визначенні їхнього обсягу та критеріїв відмежування, і це цілком природно, якщо взяти до уваги умовність будь-якої класифікації, а також можливість різних підходів до осмислення реальності.

Актуальність теми дослідження визначається посиленням у сучасному мовознавстві інтересу, з одного боку, до опису окремих фразеологічних мікросистем, з іншого – до фразеологічних одиниць, які містять лексеми певного спільного семантичного класу.

У нашому дослідженні ми робимо спробу розподілити близько 1500 різномовних фразеологічних одиниць із лексемами на позначення назв людини за родом занять. Ці одиниці було вилучено шляхом суцільної вибірки з лексикографічних джерел: тлумачних та фразеологічних словників української, англійської та німецької мов. Нашою метою було систематизувати і описати фразеологічні одиниці з лексемами на позначення назв людини за родом занять, базуючись на ідеографічному аспекті. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: 1) розкласифікувати фразеологічні одиниці із зазначеними лексемами за тими чи іншими поняттєво-смисловими категоріями на основі їх цілісного значення; 2) здійснити міжмовний аналіз фразем у виділених ідеографічних групах; 3) з'ясувати конотативні ознаки фразеологізмів (оцінку, емотивність), приналежних до різних тематичних груп.

Нами було встановлено, що фразеологічні одиниці з лексемами на позначення назв людини за родом занять мають широкий семантичний діапазон цілісних значень; вони позначають предмети, явища, стани. Значна кількість цих фразеологізмів передають поняття, у той чи інший спосіб пов'язані з людиною, – це обумовлено впливом семантики їх ключового компоненту – назвою людини за її фахом. Серед

аналізованих фразем ми можемо виокремити семантичні групи, співвідносні з такими загальними категоріями:

1. Людина як така (укр. *цар земний* «людина» [8, 754]). Більш конкретний характер мають одиниці, приналежні до категорії:

1. 1. Характеристика людської натури (внутрішні риси людини). Ця підгрупа представлена такими номінативними фразеологічними одиницями як: укр. *продувна бестія* «дуже ненадійна, спритна й нечесна людина; шахрай» [8, 27]; англ. амер. *bad actor* «ненадійна людина» [2, 59]; *Кононопська відьма* «зла, примхлива, підступна жінка» [8, 108]; *хазяїн свого слова* «той, хто завжди здійснює те, що обіцяє» [8, 740]; англ. *barber`s cat* «балакун, базіка» [2, 63]; *barber`s block* – в одному із значень «бездушна людина» [2, 63]; *bull shooter (або thrower)* «хвалько, балакун» [2, 173]; *tailor`s dummy* «вилощений молодий чоловік, франт, піжон» [2, 908]; *fortune-hunter* «мисливець за багатими нареченими (або за посагом)»; нім. розм. *ein komischer Clown* «дивак, дурень» [6:1, 134] тощо.

Серед проаналізованих фразеологізмів є значна кількість предикативних одиниць, які служать для позначення окремих властивостей людської вдачі чи психічних станів людини, таких як: лінощі – укр. *баглаї напали* «хто-небудь не хоче працювати, став лінивим, млявим» [8, 22]; зазнайство, гордовитість – англ. *to be unwilling to call the king one`s cousin* «зазнатися, загордитися; тішитися своїм становищем» [2, 127]; *to be one`s own trumpeter* «вихвалитися, займатися саморекламою, співати дифірамби самому собі» [2, 107]; укр. *тримати себе королем* «поводитися гордовито, поважно» [8, 723]; дурість – укр. *не мати царя в голові* «допускати невинуваті вчинки; діяти нерозумно, несерйозно» [8, 381]; самоконтроль – англ. *to be master of one`s self* [2, 102] та нім. *über sich Herr sein* [5, 276] зі значенням «тримати себе в руках»; дволикість – нім. *zwei Herren dienen* «служити двом панам» [5, 277]; непорядність – укр. *мати драгунську совість* «бути непорядним» [10, 730] та ін.

Низку людських якостей та стилів поведінки репрезентують сталі порівняння, серед яких слід зазначити: нахабство, нав'язливість – укр. як *[шевська] смола [до чобота (до кожуха)]*, зі словами *причепитися, приставати, чіплятися* «настирливо вимагати чого-небудь від когось» [8, 566]; завзятість – укр. *завзяте, як панське щеня* [10, 178]; піддатливість, покірність – англ. *as clay in the hands of the potter* «той, хто легко потрапляє під чийсь вплив» [12]; *as a sheep among the shearers* «як вівця, яка віддає себе на заклання; дуже покірно»; безтурботність – нім. *denken wie ein Seifensieder* «бути безтурботним, безпечним» [5, 510]; відсутність здорового чи будь-

якого глузду – англ. *as mad as a hatter* «зовсім божевільний, не при своєму розумі» [2, 634]; пристрасть до алкогольних напоїв – укр. *п'яний, як швецъ* [10, 516]; нім. *trinken wie ein Bürstenbinder* «пити запоєм» [6:1, 132]; лайливість – *to swear like a bargee (або fishwife, sailor, trooper)* «дуже лаятися або лаяти когось» [2, 905]; нім. *fluchen wie ein Bierkutscher* «лаятися як візник» [6:1, 102].

Крім того, назви людини за родом занять входять до складу багатьох прислів'їв та приказок, які також характеризують особу за її рисами характеру (часом у співвіднесенні з її родом занять). Наприклад: брехливість – англ. *a friar, a liar* «як монах, то й брехло» [2, 359]; лінощі – укр. *кіт нелівний, хлоп немівний – обоє ледацю* [10, 151]; байдужість до релігійних і моральних засад – укр. *нін своє, а чорт своє* [10, 151]; хвастощі – англ. *every cook praises his own broth* «кожен кухар свою юшку хвалить» [2, 308]; жадібність – нім. *besser den Magen verrenkt, als dem Wirt was geschenkt* «краще хай живіт зведе, ніж господареві зостанеться» [5, 384]; стверджується, що людині властиво помилятися – англ. *a good marksman may miss* «букв. навіть хороший стрілець може не влучити» [2, 423] тощо.

1. 2. Опис станів та фізіологічних відчуттів людини. Деякі стани можна розглядати як явища психофізіологічного походження. До цієї семантичної групи ми відносимо компаративну фразу зі значенням відчуття голоду: англ. *hungry as a hunter* «голодний як вовк»; предикативний фразеологізм: укр. *виспать коваля і бондаря* «довго спати» тощо.

1. 3. Опис людської зовнішності: укр. *гарна, як бондарівна; мов гетьманського роду* [10, с. 378]; *худенький, як різницький стовпчик* [10, 383]; *сивись (сивий єсть), як циганський король* «сивий» [10, 385]; *убраний, як пан* [10, 493]; нім. *leicht wie ein Schneider sein* «бути худим як тріска, легким як пір'їна» [6:2, 171]; *hatte sich ein Ränzlein angemäst't als wie der Doktor Luther* «як Лютер, з салом на черевці (про товстуна)» [5, 449]; англ. *to be in mourning for one's washerwoman* «мати брудний одяг, бути одягненим у брудний одяг» [2, 94] тощо.

1. 4. Характеристика міжособистісних стосунків: англ. *back-seat driver* «пасажир, який відволікає водія своїми порадами; людина, яка втручається у справи інших не маючи досвіду чи повноважень на це» [11, 64]; *agree like pickpockets in a fair* «жити, як кішка з собакою, зовсім не мирити» [2, 22]; нім. *um des Kaisers Bart streiten* «сперечатися через дрібниці» [5, 65]; англ. *the devil among the tailors* «метушня, галас, сварка, бійка» [2, 269]; *barber's (або fiddler's) news* (також шотл. *piper's news*) «спізнiла новина; стара подія, яку видають за нову» [2, 63]. В інших фраземах відображається

ідея про марність колективних зусиль у роботі: укр. *де багато няньок, там дитя каліка* [10, 309]; англ. *too many cooks spoil the broth* [2, 455]; наголошується потреба невтручання в чужі справи: укр. *швець знай своє шевство, а в кравецтво не мішайся; коли сь швець, пильнуй свого конута* [10, 426]; англ. *the cobbler must (should) stick to his last* [2, 221]; нім. *Schuster, bleib bei deinen Leisten!* [5, 369]; подається морально-етична характеристика ставлення людини до кого- або чого-небудь: англ. *to come captain Stiff over one* «ставитися високомірно, холодно, з погордою до когось» [2, 225]; *not to care a tinker`s curse (або tinker`s damn)* «ставитися цілком байдуже, зовсім не цінувати» [2, 703] та ін.

Деякі фраземи перебувають на периферії двох підгруп, адже подають характеристику як внутрішнього світу людини (характеристика людської натури), так і людини у взаємодії з іншими особами (характеристика міжособистісних стосунків). Наприклад, українське стале порівняння *яко (як) тать [в ноці (в ночі)], зі словами з`явитися, прийти* «несподівано, раптово, по-зłodійськи підступно» [8, 707] виступає у якості морально-етичної оцінки підступної особи, однак ця характеристика може реалізовуватися у міжособистісних стосунках і стосуватися певних вчинків по відношенню до інших людей.

1. 5. Оцінка соціальних явищ: уявлення про риси життя багатіїв і бідаків – укр. *якби я був царем, то все б їв мед та сало* [10, 542]; англ. *beggars can`t be choosers* «злидарям не доводиться перебирати» [1, 22]; нім. *bei jemandem ist Schmalhans Küchenmeister* «хто-небудь живе надголодь» [5, 491]; населення – укр. *що вільно панові, то не вільно Іванові* [10, 86]; нім. *das ist Radfahrerpolitik: nach unten treten* «це політика пригноблення слабких (або нижчих за ієрархією) і плазування перед сильними (або вищими за ієрархією)» [5, 447]; риси людей, наділених владою чи повністю залежних від неї, – укр. *доти чоловік добрий, доки його десятиником не нарядили* [10, 84]; *lieber tot als Sklave!* «краще смерть, ніж рабство» [5, 572]; характеристика злочинності – укр. *зłodій на зłodію іде і зłodієм поганяє* [10, 740]; *не той зłodій, що вкрав, а той, що сховав* [10, 331]; нім. *der Hehler ist schlimmer als der Stehler* [6:1, 265] (букв. «переховувач гірше зłodія», тобто співучасть осуджується суспільством і карається законом) тощо.

1. 6. Трудова діяльність людини: англ. *black-coated (або white-collared) workers* трудова інтелігенція (в капіталістичних країнах) [2, 140] (також амер. *white-collar worker* «білий комірець», службовець» [3, 727]); *die Kapitäne der Landstraße* «водії вантажівок» [5, 313]. Тут виступають і позначення за конкретним родом занять: англ.

dry nurse «няня, нянька; розм. жарт. людина, якій доручено доглядати за кимсь» [2, 294]; *wet nurse* «годувальниця» [2, 999]; *merchant tailor* (також *merchant-tailor*) «крavecь, що виконує замовлення з свого матеріалу» [2, 671]; *the abbot (або lord, master) of misrule* (також шотл. *the abbot (або master) of unreason*) «жерівник різдвяних свят, особа, що керує різдвяними розвагами (на так званих *feasts of fools*)» [2, 13]; часом шляхом позначень одних професій виражаються інші: так, наприклад, англ. *cook* «повар» у фразеологізмі *cold cook* набуває значення «трунар» [2, 222], а нім. *Mamsell* «економка, прислуга» у фраземі *eine kalte Mamsell* означає «буфетниця» [5, 386]. Як різновид трудової діяльності ми розглядаємо комерцію, куди відносимо німецьку ідіому *Brewster Sessions* «судова інстанція, що видає патенти на торгівлю спиртними напоями» [2, 160].

У фраземах також підкреслюється наявність професійного досвіду (укр. *майстер своєї справи (свого діла)* «людина, що досягла високої майстерності, досконалості в чому-небудь; кваліфікований фахівець, виконавець, професіонал» [8, 364]) або його відсутність (англ. *fair-weather sailor* «моряк, який ще не бачив бурі, тобто недосвідчений моряк; перен. людина, що ще мало прожила або мало бачила» [2, 315]). А український фразеологізм *майстер на всі руки* може мати те чи інше значення в залежності від контексту, в якому вживається: 1) людина, яка все вміє робити, вправна, тямуща у будь-якій справі; 2) ірон. людина, яка за все береться, але робить невправно, неякісно [8, 364].

Низка прислів'їв характеризує інтенсивність процесу роботи (англ. *to be a slave to one's work* «працювати, як чорний віл, до синього поту» [2, 73]; *busman's holiday* «проведення святкового дня за своїм звичайним трудовим заняттям» [2, 177]), засвідчує, що результат праці залежить від майстерності виконавця (англ. *as is the gardener, so is the garden* «який садівник, такий і сад» [2, 40]; *like carpenter, like chips* «по роботі пізнати майстра; який Сава, така й слава» [2, 612]) і оцінювати цей результат можна лише по завершенню роботи (англ. *at the end of the work you may judge the workman* [2, 53]).

Ця підгрупа досить чисельна, адже її категоріальна семантика є безпосереднім відображенням семантики відповідного фразеологічного компоненту – назви людини за родом занять. Варто зауважити, що в її складі виступають вирази, що не лише включають такі позначення, а й самі є ними, будучи назвами людей за їхнім фахом. Це ж стосується і наступної групи:

1. 7. Фраземи, пов'язані з навчанням: англ. *external student* «студент-заочник» [2, 312]; *intra-mural student* «студент стаціонарного навчального закладу» [2, 547]; *articled clerk (або pupil)* «підліток, якого віддали по контракту у навчання до когось» [2, 37]; укр. *вічний студент* і нім. *ein ewiger Student* [5, 161].

1. 8. Вирази, пов'язані з військом: укр. *голити в москалі* «забирати у солдати» [8, 155]; англ. *to wear the King`s (або Queen`s) coat (або uniform)* «служити в англійській армії» [2, 996]; нім. *den Soldatenrock anziehen* «вступати на військову службу, стати військовим» [5, 520]; військ. розм. *wieder beim Haufen sein* «повернутися у шеренгу (часто після поранення)» [5, 44]; англ. *general`s battle* «бій, результат якого вирішує уміле командування» [2, 371]; *butcher`s bill* «список убитих на війні; список тих, що загинули» [2, 177] тощо.

1. 9. Позначення різних груп чи об'єднань людей, виокремлених за різними ознаками: англ. *sheep that have no (або sheep without a) shepherd* «безпорадний, безпомічний натовп» [2, 856]; *the three tailors of Tooley Street* «невеличка купка людей, які вважають себе представниками всього народу» [2, 944]; *the butcher, the baker, and the candlestick maker* (або *the candle-stick maker, the candle-stick maker*) «люди різних професій» [2, 177]; нім. през. *Gevatter Schneider und Handschuhmacher* «міщани, обивателі (вислів Ф. Шіллера)» [6:1, 265].

1. 10. Назви історичних постатей: англ. *the Bard of Avon* «бард Ейвона» (так називають Шекспіра, який народився і похований у Стратфорд-на-Ейвоні) [2, 63]; *the Black Prince* «чорний принц» (син короля Едуарда III (1330-1376 рр.), якого так прозвали тому, що він носив чорні лати) [2, 141]; *the Great Cham of Literature* «великий хан літератури» (так називали англ. письменника, критика і лексикографа С. Джонсона) [2, 439].

Деякі фразеологізми, що первісно позначали історичних осіб, згодом набули переосмисленого значення, характеризуючи людей певного типу, наприклад: нім. *graue Eminens* «сірий кардинал» (прізвище радника Решельє Жозефа дю Трембле; Бісмарк жартома називав так свого «радника-доповідача» барона Гальштейна) має ще одне значення «таємничий і впливовий радник, закулісна політична фігура» [5, 151], а вираз *der ehrliche Makler* «чесний маклер» (про Бісмарка) при зміні означеного артикля (*der*) на неозначений (*ein*) також інтерпретується як «безпристрасний посередник» [5, 385].

2. Назви хвороб: англ. *barber`s itch* «паразитарний сикоз» [2, 63]; *King`s evil* «золотуха» [2, 577].

Крім фразем із загальним значенням «людина», тут знаходимо і позначення із загальним семантичним маркером 3. «Предмети і явища дійсності», серед яких можуть бути як антропогенні артефакти, так і фізіогенні об'єкти і явища.

3. 1. Одяг, взуття (та матеріали для їх виготовлення): англ. *the shoemaker`s stocks* «тісне взуття» [2, 857]; *shepherd`s plaid* «тканина в дрібну чорну та білу клітинку, картата тканина» [2, 856]; *bishop (або bishop`s) sleeve* «широкий рукав з вузьким обшлагом» [2, 136]; *butcher`s sleeves* «нарукавники» [2, 177].

3. 2. Їжа, посуд: англ. *butcher`s meat* «м'ясо (за винятком домашньої птиці)» [2, 177]; *shepherd`s pie* «картопляна запіканка з м'ясом, пиріг з картоплею і м'ясом» [2, 856]; *the baron of beef* «товстий філей» [2, 64]; *captain`s biscuit* «сухар; сухе просте печиво» [2, 192]; *thin captain* «сорт простого печива» [2, 941]; *dead marines* «порожні пляшки» [2, 263]; нім. *der letzte Rest vom Schützenfest* «залишки» [5, 459].

3. 3. Приміщення та меблі: англ. *captain`s country* «командирське приміщення» [2, 192]; нім. *wo auch (або selbst) der Kaiser zu Fuß hingehet* «куди цар пішки ходить (в убиральню)» [5, 310]; англ. *dumb waiter* «1) столик для закусок, що обертається; пристосування для механічної подачі страв; 2) амер. вантажний ліфт» [2, 295].

3. 4. Одиниці (та предмети) вимірювання: англ. *baker`s (або printer`s) dozen* «тринадцять, так зване чортове число» [2, 61]; укр. *миля козацька* «велика відстань» [10, 349]; англ. *King`s (або Queen`s) beam* «точні ваги, встановлені у приміщенні Лондонської компанії колоніальних товарів; перен. критерій, мірило» [2, 236].

3. 5. Явища природи, погода: укр. *козацький мороз* «великий, лютий мороз»; у *грудні тепло, як за лихим паном*; нім. *es regnet Schusterjungen* «дощ ллє як з відра»; англ. *king`s (або queen`s) weather* «сонячна, чудова погода (в урочистих випадках)»; *the merry dancers* «північне саяво». Погоду у березні відображають суперечливі прислів'я: укр. *Як настане марець, так замерзне під тином старець; в марець не замерзає старець* тощо.

4. Географічні об'єкти: англ. амер. *the Mother of Presidents (або States)* «батьківщина президентів (або батьківщина, мати усіх штатів)» (штат Вірджинія) [2, 680]; *mistress of the Adriatic* «володарка Адріатики» (місто Венеція) [2, 676].

5. Астрономічні об'єкти: англ. *the king of day* «сонце» [2, 577]; укр. *козацьке (циганське) сонце* «місяць» [8, 63].

6. Звірі та птахи: англ. *the king of beasts* [2, 577] і нім. *der König der Tiere* [5, 337] «цар звірів (лев)»; англ. *the king of birds* [2, 577] і нім. *der König der Lüfte* [5, 337] «цар птахів (орел)»; англ. *Nature`s carpenter* «тесляр природи (дятел)» [2, 687].

7. Рослини: англ. *beggar`s buttons* «реп`яхи» [2, 88].

8. Нечиста сила: укр. *цар (князь) тьми* «чорт» [8, 755]; англ. *the great fisher of souls* «біс, диявол, сатана» [2, 439].

Крім конкретних предметів і явищ, фраземи з компонентами на позначення людей за родом занять можуть передавати і 9. «Узагальнені, абстрактні смисли», які належать до різних смислових сфер: значення часу – укр. за *царя Гороха (Панька, Тимка, Хмеля)* «дуже давно, у дуже давні часи» [8, 756]; своєчасність – англ. *after death the doctor* «все добре у свій час; як мертвому припарка» [2, 21]; недоречність – укр. *вискочити як голій козак з маку* «недоречно, невчасно сказати що-небудь або виступити з чимось» [8, 86]; доля – укр. *лежень лежить, а Бог для нього долю держить* [10, 113]; удача, талан, фарт – укр. *як на щастя йде, так і п`яниця справиться, а як на нещастя, то й ніп скрутиться* [10, 626]; розкіш – укр. *паном діло* «дуже добре, розкішно, безтурботно» [8, 18]; непевність – нім. *darüber sind sich die Gelehrten noch nicht einig* «це ще не вирішено; про це ще можна посперечатися» [6:1, 253]; категорична відмова – нім. *wo nichts ist, hat (selbst) der Kaiser sein Recht verloren* «на нема й суду нема» [6:2, 78]; приватність – нім. *unter uns Pfarrertöchtern* «між нами (кажучи)» [5, 435].

Проведене нами дослідження засвідчило, що більшість фразеологічних одиниць із лексемами – назвами людини за родом занять позначають людину, характеризують її внутрішній світ та взаємовідносини з іншими. І лише поодинокі фразеологізми називають предмети одягу, явища природи, географічні чи астрономічні об'єкти тощо. Це підтверджує загальну закономірність, згідно з якою сучасна фразеологія з точки зору ідеографічної класифікації має суттєво виражений та домінуючий антропоцентричний характер. Приблизно 95 % стійких словосполучень пов'язані з фразеологічною макросистемою «Людина» [9, 45].

Крім того, проаналізований матеріал дозволяє зробити висновок, що у фразеологізмах, які містять назви людини за родом занять, переважає негативна конотація. Доказом цього є семантичні підгрупи, де подається характеристика людської природи, міжособистісних стосунків, соціальних явищ.

Міжмовне зіставлення показало, що українська мова має більше фразеологічних одиниць з компонентом – назвою людини за родом занять, ніж англійська чи німецька, однак вона є менш різнобічною у плані фразем на позначення фізіогенних та антропогенних об'єктів та явищ. Домінує у цьому аспекті англійська мова, лише в якій наявні фразеологічні одиниці, що позначають предмети одягу, взуття, їжу, посуд, назви

хвороб, рослин. Це можна пояснити тим, що англійська мова в цілому значно переважає по кількості номінативних фразеологічних одиниць з компонентом – назвою людини за родом занять.

У плані перспективи подальших студій у царині ідеографічно спрямованої фразеології заслуговують на увагу такі питання, як співвідношення суто номінативних і образно-експресивних фразем, а також співвідношення різних структурно-функціональних типів фразем серед різних одиниць тематичних класів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Англо-американські прислів'я та приказки: посібник для студ. та викл. вищих навч. закладів / [авт. О. Ю. Дубенко]. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 416 с.;
2. Англо-український фразеологічний словник / [уклад. К.Т. Баранцев]. – 3-тє вид., стер. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2006. – 1056 с.;
3. Большой англо-русский фразеологический словарь: Около 20000 фразеологических единиц / [авт.-сост. А.В. Кунин]. – 6-е изд., исправл. – М.: Живой язык, 2005. – 944 с.;
4. Краснобаєва-Чорна Ж. В. Ідеографічна класифікація фразеологічних одиниць у словнику фразеологічних термінів сучасної української мови / Ж. В. Краснобаєва-Чорна // Лінгвістичні студії. – 2011. – Вип. 22. – С. 289–298. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2011_22_60;
5. Немецко-русский фразеологический словарь / [уклад. Л.Э. Бинович, Н.Н. Гришин]. Под ред. д-ра Малиге-Клаппенбах и К. Агрикола. Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: "Русский язык", 1975. – 656 с.;
6. Німецько-український фразеологічний словник: в 2-х томах / Уклад. В. І. Гавриць, О. П. Пророченко. – К.: Радянська школа, 1981. – Т. 1. – 416 с., Т. 2. – 384 с.;
7. Прадід Ю. Ф. Засади укладання фразеологічного словника ідеографічного типу / Ю. Ф. Прадід // Мовознавство. – К.: 1995. – № 4-5. – С. 35–38;
8. Словник фразеологізмів української мови / [уклад.: В. М. Білоноженко та ін.]. – К.: Наук. думка, 2008. – 1104 с.;
9. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови: навч. посібник / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К.: Знання, 2007. – 494 с.
10. Українські приказки, прислів'я і таке інше / [уклад. М. Номис, упоряд., приміт. та вступна ст. М. М. Пазяка]. – К.: Либідь, 1993. – 768 с.;
11. The American Heritage Dictionary of Idioms / [Christine Ammer]. – USA, Boston: Houghton Mifflin Company, 1997. – 1191 p.;
12. English Contemporary Dictionary 2014. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://english.contemporary.enacademic.com>.